

RENATA CIOLEK, *Katalog znalezisc monet rzymskich na Pomarzu*, (Catalogul descoperirilor monetare romane din Pomerania), Światowit, Supplement Series A: Antiquity, vol. VI, Institute of Archaeology Warsaw University, Warszawa, 2002, 262 p. + 7 hărți și 12 planșe (în afară de text).

Lucrarea cercetătoarei poloneze Renata Ciolek reprezintă un important instrument de lucru în domeniul numismaticii, în cuprinsul căruia cei interesați găsesc reunite toate descoperirile monetare romane din regiunea Pomerania.

Catalogul ce ne reține atenția este întocmit după toate rigorile științifice, prezentarea descoperirilor realizându-se pe localități, în ordine alfabetică; nu a fost avut în vedere nici criteriul geografic, nici cel administrativ. Pentru fiecare descoperire este indicat tipul monetar, numele și titulatura împăratului în timpul căruia a fost emisă moneda, data descoperirii, bibliografia specială și, atunci când este cazul, natura provenienței, monetăria emitentă sau colecția din care face parte.

Pentru o mai bună utilizare a acestui catalog, autoarea a adăugat la sfârșit lista de abrevieri și prescurtări, bibliografia folosită, precum și indici, la care se adaugă 7 hărți cu răspândirea descoperirilor monetare și 12 planșe.

Remarcăm la volumul de față prezentarea grafică, atât pentru catalogul propriu-zis, cât și pentru hărți și planșe

(color). Se poate observa că acestea nu sunt întotdeauna de bună calitate, în sensul că, în special în cazul unor monede de bronz, nu se pot face identificări.

Descoperirile monetare adunate în acest catalog, provenite din 351 de localități, la care se adaugă și monede cu proveniență necunoscută, sunt considerabile din punct de vedere cantitativ; însă nu există o structurare a descoperirilor monetare pe baza căreia să se poată trage concluzii pertinente cu privire la evoluția circulației monetare în spațiul avut în vedere, în anumite perioade din istoria Imperiului Roman, în timpul unor împărați sau la monetăriile care au avut o pondere mai mare în spațiul respectiv.

Dacă analizăm în profunzime prezentul catalog, remarcăm faptul că monetăria din Roma are o prezență susținută în zonă. De asemenea putem observa că cele mai numeroase monede datează din timpul împăraților antonini (Antoninus Pius și Marcus Aurelius), iar în ceea ce privește localitățile cu cele mai multe descoperiri se remarcă Pila, de unde provin aproape 5000 de monede, în

marea majoritate emise la Roma, în secolul al III-lea; urmează Gierłoż, unde au fost descoperiți 1124 denari din secolele I-II și apoi Golub-Dobrzyn, cu 556 denari antoninieni.

Suntem încredințați că, pentru cei interesați, catalogul distinsei cercetătoare poloneze reprezintă un bun instrument de lucru nu numai în domeniul numismaticii, în cazul unor problematici diverse, urmând a se întreprinde analize economice, sociale sau privitoare la relațiile dintre Roma și populațiile *extra fines imperii*.

Totodată, el poate constitui un exemplu de urmat în realizarea unor cataloage similare, dacă avem în vedere faptul că autoarea a ținut cont de monetăriile emitente, de colecțiile în care sunt incluse monedele, de tipologia lor și de împărății din timpul cărora se datează emisiunile.

În ansamblu, lucrarea reprezintă o reușită pe calea realizării colecției *Fundmünzen der Römischen Zeit in Polen* (FMRPL), potrivit intențiilor specialiștilor polonezi.

CECILIA STOIAN